

Čerminová, Jana

Jana Nechutová

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 302-305

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143133>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Jana Nechutová

Národnost: česká

Datum narození: 28. listopadu 1936

Místo narození: Olomouc

Sociální zařazení: Pochází z rodiny konstruktéra a překladatelky. Právě maminka ji přivedla k nápadu věnovat se studiu klasických jazyků. Její sestra Hana Librová je bioložka, socioložka a environmentalistka, zakladatelka Katedry enviromentálních studií na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Vdala se za klasického filologa a překladatele Radislava Hoška, předního znalce antických reálií a náboženství. Má dvě děti: Annu Tůmovou a Karla Hoška.

Akademické působení

Jana Nechutová nastoupila na gymnázium na třídě Kapitána Jaroše v Brně. To se však v době jejího studia změnilo na jedenáctiletou střední školu Dr. Zdeňka Nejedlého. Po maturitě v roce 1955 se rozhodla studovat obory latina a řečtina na filozofické fakultě brněnské univerzity. Navštěvovala hodiny profesorů Ferdinanda Stiebitze, Františka Novotného nebo Jaroslava Ludvíkovského. Již v té době ji více než klasické antické texty začala zajímat křesťanská kultura jako syntéza antiky s judaismem. Při studiu vykonávala pomocné práce při excerpici pro *Staroslověnský slovník*, který vznikal při Slovanském ústavu ČSAV. Studium zakončila v roce 1960 diplomovou prací *Traktát Th. Caecilia Cypriana De lapsis v novém historickém osvětlení*, kterou vedl profesor Stiebitz. V letech 1959–1961 pracovala ve Státním archivu v Třeboni. Od roku 1961 svůj profesní život zasvětila akademické půdě.

Nastoupila na místo vědeckého aspiranta u Jaroslava Ludvíkovského na katedře starověké kultury: od té doby se věnuje latinské medievistice. Specializuje se na oblast latinské literatury českého středověku, ale také české reformace. V roce 1965 se stala kandidátkou věd na základě práce *Místo Mikuláše z Drážďan v raném reformáčním myšlení* a o rok později jí byl udělen titul doktorky filozofie za spis *Mikuláš z Drážďan a jeho kázání „Querite primum regnum Dei“*. V dalších letech jí však nebyl umožněn další vědecký postup. Habilitovat se mohla až po sametové revoluci. Jako habilitační spis předložila práci *Učení Matěje z Janova a jeho působení* v roce 1991 a hned následujícího roku byla jmenována profesorkou. V devadesátých letech absolvovala několik akademických stáží: v Neapoli (1992), ve Vídni (1993 a 1995), Palermu (1994), Utrechtu (1996), Řezně (1997), Mnichově a Eichstättu.

V rámci své pedagogické činnosti vyučovala kurzy zaměřené na středověkou latinu a problematiku česko-latinské literatury středověku. V letech 1992–1996 stála v čele Ústavu klasických studií FF MU. V roce 1995 se stala děkankou Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a následně v letech 1998–2000 její proděkankou. V době jejího působení na postu děkanky byla postavena nová budova ústřední knihovny fakulty. V první polovině 90. let 20. století vyučovala také na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Výběr z díla

Centrem zájmu Jany Nechutové jsou latinsky psané české středověké texty, a to především předhusitského a husitského období. Věnovala se pracím Konráda Waldhausera, Matěje z Janova, Mikuláše z Drážďan či Jana Husa. Je autorkou základních příruček pro dějiny české středověké literatury *Latinská literatura českého středověku do roku 1400* (2000) a *Středověká latina* (2002).

Věnuje se hojně ediční činnosti. Z největších počinů na tomto poli je možné uvést edici *Nicolaus de Dresda – Querite primum regnum Dei* (1967), *Nicolai de Dresda De imaginibus* (1970), *M. Martini de Praga – Utrum circumscripta simonia* (1973–1974), *Augustinus Olomucensis – Tractatus de secta Valdensium* (1985, spolu s M. Rösslerovou), *Nicolai de Dresda Super Pater noster* (1989, spolu s R. Cegnou), *Matthiae de Janov dicti Magistri Parisiensis Regularum Veteris et Novi Testamenti* (1993, spolu s H. Krmíčkovou) nebo *Mistr Jan Hus v polemice a za katedrou* (2015, spolu s J. Fuksovou). Jedním z dlouhodobých projektů, na kterých se podílí, je vydávání spisů Jana Husa.

Další oblastí, jíž se Jana Nechutová zabývá, jsou překlady. Překládá Suetonia, Lucana či Claudiana, dále přeložila *Dialog na obranu básnictví* Augustina Olomouckého, Augustinovo *De doctrina christiana*, Claretovu *Ptačí zahrádku*; sestavila rovněž výběr raně křesťanských a středověkých autorů *Úděl a útěcha* (1995).

Kromě toho se podílela na řadě vědeckovýzkumných projektů jako Centrum pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty, *Codex hymnologicus Moraviae* (1999–2003) a Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy (od 2006), stala se hlavní řešitelkou elektronické databáze ke studiu a výzkumu řeckých a latinských autorů starověku, středověku a raného novověku v rámci projektu Informační infrastruktura výzkumu.

Jana Nechutová byla či je členkou mnoha vědeckých rad českých humanitně zaměřených fakult: Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity (v letech 1998–2000), Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (od 1998), Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (v letech 1999–2000), Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (1996–2000), Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (od 2006), dále pak vědeckých rad Masarykovy univerzity, Jihočeské univerzity České Budějovice (1997–2000), Ostravské univerzity a Ústavu pro klasická studia AV ČR (od 1994). Kromě toho působila nebo stále působí v redakčních radách několika odborných periodik, např. *Studia Comeniana et historica* (1994–1999), *Listy filologické* (od 1997), a je vedoucí redaktorkou *Slovníku středověké latiny v českých zemích* (od 1994). Předsedá komisi pro vydávání spisů M. Jana Husa při AV ČR.

Za svoji vědeckou činnost obdržela Cenu rektora Masarykovy univerzity (1995), zlatou medaili Masarykovy univerzity (1998), stříbrnou medaili Univerzity Karlovy (2004) nebo medaili Univerzity Palackého. Dále byla oceněna medailí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (1992) a medailí Jana Amose Komenského (1992). Město Brno jí v roce 2013 udělilo Cenu města Brna.

Veřejná činnost

Jana Nechutová se výrazně angažuje v Českobratrské církvi evangelické, je členkou farního sboru v Brně-Židecnicích.

V mládí vstoupila do KSČ, ve které setrvala 10 let. Ze strany vystoupila v roce 1969 a poté se definovala spíše antikomunisticky. V době sametové revoluce sympatizovala s Občanským fórem.

Evaluace

Profesorka Nechutová spojila celý svůj profesní život s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity, dokonce stála několik let v jejím čele. Kromě četných prací týkajících se středověkých památek se věnuje především ediční činnosti latinských textů a překladům.

Ohlasy

Když se Jana po Jaroslavu Mezníkovi ucházela o místo děkanky filozofické fakulty, byl jsem v Brně právě v den, kdy představila svůj program. Vzpomněl jsem si na profesora Ludvíkovského, přál jí úspěch a tušil, že se jeho přání, aby účinně rozvíjela jeho obor, vyplní. Jana pracovala ve funkci po dvě období a věnovala svým projektům mnoho sil. Všechno nevyšlo tak, jak si přála, ale řídila fakultu s nasazením a odvahou. Úspěchy a prohry souvisely s její povahou. Jednala vždy přímo, čestně a jako silná osobnost. Dokázala se prosadit jako vědec, pedagog, žena, matka i kamarádka do nepohody. \ [Pavel Spunar](#)

Jsem si jist, že oslavenkyně by se na hnutí za rovnoprávnost žen – pokud by k němu u nás došlo – nepodílela, protože se nikdy za nerovnoprávnou nepokládala. Vyzařovala a vyzařuje z ní taková suverenita, že se před ní kdejaký muž cítí takhle malinký. Dovedu si ji představit jako královnu, ředitelku, šafářku, a dokonce byla děkankou, nikdy jako komornou. [...] Jana v sobě má v oboru vědeckého myšlení tuto darwinistickou krutost (že jedna vědecká teorie musí vyhubit jiné – Karl Popper) a povýšenost vysokého místa na intelektuální stupnici. Ale jak vznešeně a elegantně ji dovede uplatnit. Poznámkou, pomlkou, tónem, řečí o něčem jiném. A tu strohost vyvážit laskavostí, příjemností a rozdáváním dobré nálady. Za největší úspěch jejího děkanátu považuji to, že na fakultě dovedla udržet ovzduší přátelské kolegiality, které zde přežilo všechny režimy a čistky. Dáma ve vědě a kamarádka v životě. \ [Josef Válka](#)

Z prostředí brněnské filozofické fakulty a české vědecké obce známe paní profesorku Janu Nechutovou v různých rovinách a polohách, jako houževnatou badatelku, studenty respektovanou pedagožku, energickou představitelku svého pracoviště (připomeňme, že svého času byla vedoucí Ústavu klasických studií FF MU, dále děkankou, proděkankou brněnské filozofické fakulty), obětavou kolegyni. \ [Pavel Krafl](#)

Práce prof. Nechutové nacházely vždy odezvu bez ohledu na konfesní rozdíly a díky početní převaze spíše katolicky orientovaných zájemců vlastně častěji na katolické straně. Snad je možné při této příležitosti připomenout, že písemná doporučení prof. Nechutové otvírala v roce 1982 bezpečně cestu do knihoven Lateránské univerzity v Římě, pontifikální koleje Nepomucenum i do vatikánských archívů. \ [Dagmar Peňázová](#)

Asistentka dr. Nechutová byla učitelkou velmi oblíbenou. Malé, asi pětičlenné hloučky studentů, které se v té době klasické filologii mohly věnovat, představovaly jakési intimní ovzduší, v němž měla látka s nádechem atraktivity zakázaného ovoce mimořádný úspěch. [...] Rozhovory s prof. Nechutovou a její schopnost pronikat do osobního života studentů a navazovat k nim bez ohledu na věkový rozdíl osobní přátelství byly tím, co nakonec studenty ovlivnilo v míře srovnatelné s její erudicí medievistickou a možná více než její práce překladatelské [...] O tom, co obnáší „*nezřízená láska ke psům*“, kterou lexikon *Kdo je kdo* uvádí mezi nejdůležitějšími zálibami prof. Nechutové, se v malém domku v Brně-Židenicích, kde prof. Nechutová se svou rodinou žije, se mohlo mnoho z nich osobně snadno přesvědčit, neboť hranice mezi životem učitelským a osobním byla u ní otevřená a sotva znatelná. \ [Dagmar Peňázová](#)

Co nabojujeme? Aby se klasická filologie udržela jako respektovaná disciplína, aby zde zůstala úcta k dědictví antiky a konečně i k těm, kdo latinsky a řecky znají (to zatím funguje, někdy je to docela zábavné), aby lidem něco říkala jména jako Homéros, Aristofanes, Cicero nebo Vergilius, aspoň to, o to už musí usilovat naši mladí doktoři a pomalu se rodící docenti – spíš doktorky a docentky, „*timeo philologiam in manibus mulierum*“, říkávala moje maminka. Že jsou tady a že budí naděje, to je výsledek našeho boje, to jsme vybojovali na sobě, na nich i na poměrech my, Antonín Bartoněk, Daša Bartoňková a já. Máte pravdu, netajila jsem se v tomto rozhovoru tím, že klasická filologie ve své c.k. nebo i prvorepublikové podobě už není a nebude. Ale že by jí bylo odzvoněno? To jsem neřekla a to se nestane, pokud nevezme za své moderní evropská kultura. \ [rozhovor mezi Jiřím Hanušem a Janou Nechutovou o pozici klasických studií](#)

Pokud jsem měla jako děkan nějakou silnou stránku, tak to byla schopnost domluvit se s lidmi. Za mnou mohl každý přijít a každému jsem se snažila vyhovět, i když to bylo často velmi těžké, a tím jsem snad tu fakultu dokázala držet v jakémsi vnitřním míru a smíru – to si ovšem myslím já, nějaká část fakulty může být jiného mínění. Avšak vzhledem k tomu, že jsem neměla určité manažersko-organizační schopnosti a zkušenosti, neuměla jsem tehdy ještě velmi chudou fakultu obohatit. To musel přijít až děkan Pavlík, který z ní teprve udělal fungující hospodářský organismus. \ [Jana Nechutová](#)

Prameny a literatura

- HANUŠ, Jiří. Dědicové kánonu klasické filologie. Rozhovor s Janou Nechutovou. *Kontexty*, 2009, roč. 1, č. 4, s. 69–74.
- HOFFMANNOVÁ, Jaroslava – PRAŽÁKOVÁ, Jana. *Biografický slovník archivářů českých zemí*. Praha: Libri, 2000, s. 441.
- Jana Nechutová [online]. [cit. 18. února 2019]. Dostupné z: <<http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/nechut.html>>.
- KALIVODA, Jan. K životnímu jubileu prof. Jany Nechutové. *Auriga – Zprávy Jednoty klasických filologů*, 2007, roč. 49, s. 77–81.
- KRAFL, Pavel. Profesorka Jana Nechutová jubilující. *Mediaevalia Historica Bohemica*, 2007, roč. 11, s. 277–278.
- PEŇÁZOVÁ, Dagmar. Mulier in ecclesia. K životnímu jubileu prof. Jany Nechutové. *Mediaevalia Historica Bohemica*, 1998, roč. 5, s. 233–236.
- prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc. [online]. [cit. 18. února 2019]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/auth/osoba/506#cv>>.
- SPUNAR, Pavel. Amica fidelis. In *Querite primum regnum Dei. Sborník příspěvků k poctě Jany Nechutové*. Helena Krmíčková a kol. (eds.). Brno: Maticе moravská, 2006, s. 29–31.
- VÁLKA, Josef. Perfectissima. In *Querite primum regnum Dei. Sborník příspěvků k poctě Jany Nechutové*. Helena Krmíčková a kol. (eds.). Brno: Maticе moravská, 2006, s. 33–37.
- Význam latiny by se neměl hájit prvoplánovitou užitečností [online]. 2006. [cit. 18. února 2019]. Dostupné z: <<https://www.online.muni.cz/veda-a-vyzkum/294-vyznam-latiny-by-se-nemel-hajit-prvoplanovitou-uzitecnosti>>.